

1681 28. Nov. 1899: 1. Beh. af Lovf. om Forandr. i L. om Opfør. af Arbejderboliger m. m. 1682

derfor ogsaa Anledning for Kommunerne der til at tage sig af den Sag.

Under disse Forhold kan man ikke betragte den private Hjælp gennem Foreninger som andet end en ganske utilstrækkelig Nødhjælp. Har man ikke andet, er man nødt til at hjælpe sig dermed, og de Arbejdere, der ere i Stand til at skillinge Penge sammen, danne Fonds, skaffe sig Byggegrunde og Kredit til at bygge for, ville naturligvis ogsaa gøre det, men der er mange Ting, der staa i Vejen derfor, og som bevirke, at denne Vej ikke er den absolut rigtige. Der er for det første dette at bemærke, at de Arbejdere, som kunne gaa denne Vej, blive ikke de, som haardest trænge dertil. De Arbejderfamilier, som have mange Børn, ere som oftest de fattigste, og de, som trænge mest til at faa gode og sunde Boliger. Men de ere netop vanskeligst i Stand til at skillinge Penge sammen og danne Foreninger til at opføre Boliger. Det er en af Ulemperne, at det netop er de nogenlunde godt stillede Arbejdere, som komme i Besiddelse af Boliger, medens de, som trænge haardest dertil, ikke ere i Stand til at blive hjulpede ad den Vej. Dertil kommer desuden de Forhold, som vi leve under med Hensyn til Byggevesenet. Det er en Kendsgerning, at Grundene for Tiden ere meget dyre, og at Pengene til at bygge for ogsaa ere dyre, ligeledes, at Prisen paa alle Byggematerialier er stegen i en meget betydelig Grad. Det var et ret slaaende Eksempel, man havde under Lockouten, idet man da kunde faa Byggematerialier fra Udlandet ført hertil og dog faa dem 10—20 pCt. billigere end fra Leverandørerne her i Landet, skønt der skulde betaales baade Told og Fragt af dem. Disse Forhold bevirke, at private Folk nu vride sig noget ved at bygge, og det gælder selvfølgelig ligeledes Kommunerne. Det er ganske sikkert, at der her i Kjøbenhavn vilde være blevet taget fat paa adskillige Byggeføretagender, hvis man ikke havde haft disse dyre Pengeforhold. Der staa saaledes mange Hindringer i Vejen for nu at bygge. Men naar Stillingen er saaledes, at private Pengemænd og Kommunerne vride sig ved at opføre Boliger eller ved i det Hele taget at bygge, forekommer det mig at være endnu fær-

ligere for de Arbejdere, der skulle skillinge deres surt erhvervede Penge sammen for at danne Fonds, hvorved de blive i Stand til at skaffe Boliger. Thi falde Priserne paa Ejendomme, falde antagelig ogsaa Huslejerne. Saa gaar Prisen paa Bygninger ned, og man ved jo, at naar Folk have bygget for dyrt, sidde de daarligt i det. Men det gaar nærmest ud over de smaa. De Folk, som bygge nu, ville senere ikke komme til at sidde saa godt i det, som de have tilsigtet ved selv at bygge. Dertil kommer, at naar der viser sig en saadan Tendens til at bygge Arbejderboliger, kaster Spekulationen sig over Grundene og køber dem op paa de Steder, hvor det er mest sandsynligt, at Bygninger ville blive opførte. Grundene ville sandsynligvis blive solgte med indtil 100 pCt. Avance, og der er saaledes store Hindringer i Vejen for, at Arbejderne kunne komme ind paa den Vej selv at bygge Boliger, saa store Hindringer, at Forholdene i Tidens Løb sikkert ville blive meget trykkende for dem.

Anderledes forholder det sig derimod med Kommunerne. Hvis disse, som Lovforslaget tilsigter, kunne faa Støtte af Staten, ere de ikke henviste til at skaffe sig saa dyre Penge for Resten af Beløbet, som de private ere henviste til. Thi Kommunerne ere som oftest Grundejere i større eller mindre Grad. Grundpriserne trykke dem derfor i Reglen ikke, og de ere i Stand til at opføre Boliger paa langt billigere og mere hensigtssvarende Maade, og de ere ikke udsatte for saadanne Tab som de private. Disse Grunde tale for, at den private Foretagsomhed paa dette Omraade kun er at betragte som en Nødhjælp, man maa gribe til i Mangel af andet. Jeg tror, det er klart, at den heldigste Maade at løse Sagen paa er at gøre alt muligt for at hjælpe ad anden Vej, og det bliver selvfølgelig mere og mere nødvendigt i en By som Kjøbenhavn. Naar Folk, der komme til Kjøbenhavn og se, hvorledes der bliver revet ned og bygget op næsten over alle Grænser, tænke de, at nu maa det vel snart hjælpe, naar der bliver bygget saaledes. Men Sagen er den, at som der bygges for Tiden, bliver der færre og færre Lejligheder, jo mere der bygges. Det skulde man ikke tro, men saaledes er det faktisk.